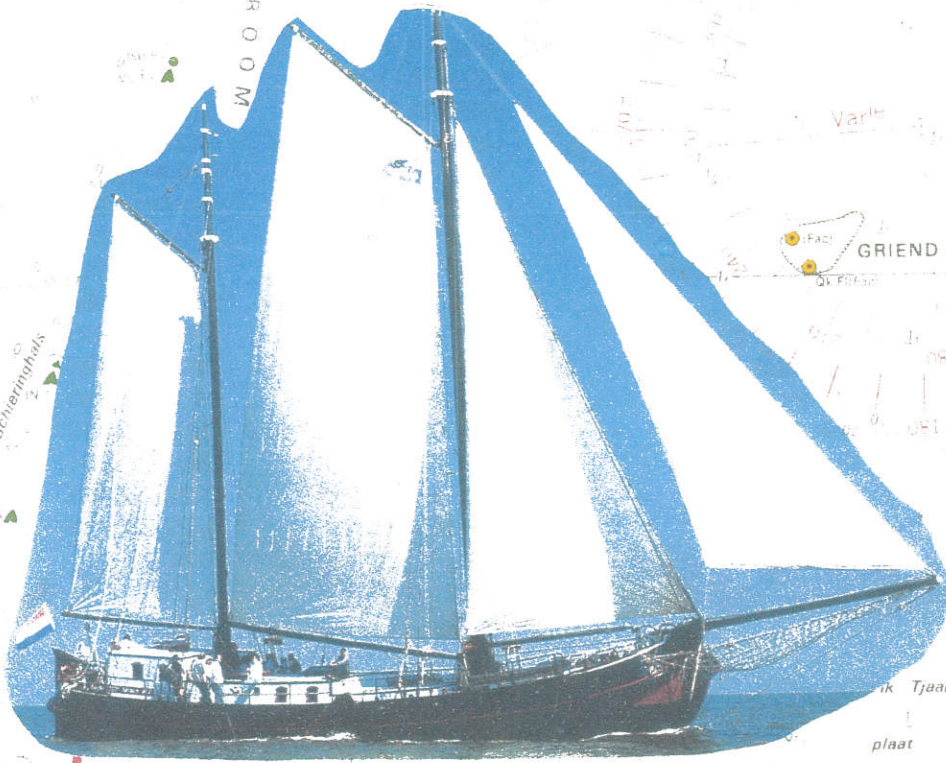

KNNV-waddenreis

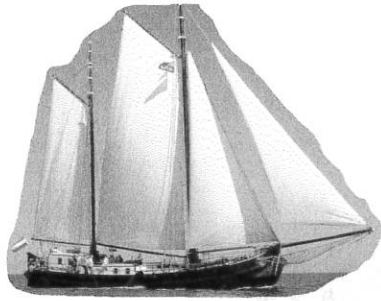
JACOBS
23 t/m 29 augustus 2003

KNNV

vereniging
voor veldbiologie

Voorwoord

Boeken voor een Waddenreis is toch wel een zaak met veel onzekerheden: hoe zal het weer zijn, is dat schip wel wat, welke mensen gaan er mee?

Met zo'n KNNV-reis weet je in ieder geval dat je met mede-natuur liefhebbers op stap gaat. Dus òf je steekt wat van elkaar op òf je steekt elkaar op z'n minst aan. Het succes van de bruine vloot geeft ergens aan dat het toch wel aantrekkelijk moet zijn. Maar het weer blijft op zo'n reis een hoofdrol spelen. Gelukkig zat dat goed bij onze trip: vrijwel de hele reis droog. Hoe dat anders kan zijn merken we op onze laatste reisdag...

Het zat ons dus erg mee. We hadden goede contacten met schipper Diederik en Suzanne en ook met scheepsmaat Börnt. En ondanks onze uiteenlopende leeftijd en veldkennis vulden we elkaar goed aan. Dat was ook terug te vinden in de inzet voor de maaltijden en corvee. Het was bijna dringen in de kombuis (en niet alleen uit eigen belang!)

Ja, we hebben genoten! De volgende bladzijden getuigen daar enigszins van en dat doen ook al die plaatjes die we bewaren en vooral de zoete herinnering....

Dank aan iedereen die op zijn eigen manier bijdroeg aan dit grote geheel.

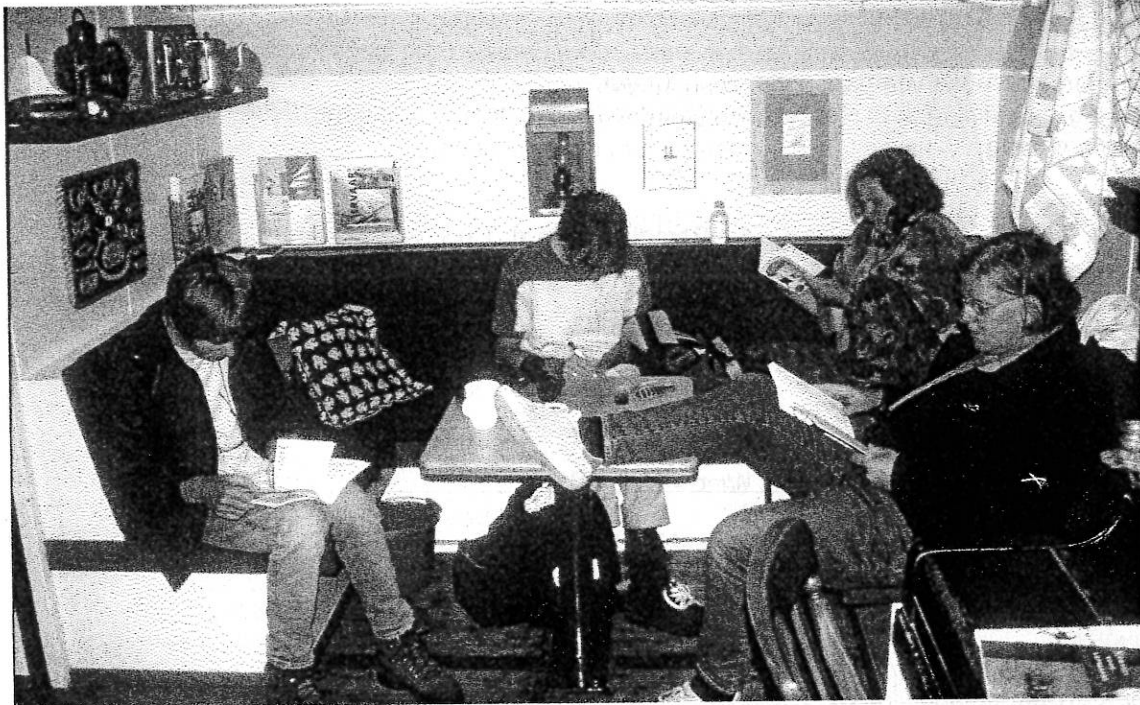
Jan Marbus

Monsterrol

Hilda Lutteke
Jannie de Jong
Lutiene Dogterom
Annemarie de Moel
Ad van Halem
Josien Segers
Mieke Goris
Ineke Muijser
Collinde van den Berg
Gerda Vanhouten
Gideon Kruseman
Petra de Vries
Atie van Heun-Bultman
Lenie Koornneef
Jan Marbus (reisleader)
Ina Marbus (2^e reisl.)

*excursie Groene strand
Terschelling op maandag*

het binnenwerk...

*avondexcursie Zuidwaard
bij Makkum*

PROGRAMMA

Zaterdag 23 augustus

Inschepen in Harlingen vanaf 12 uur. Bevoorraden, instructies.

Traject 1

Vertrek 15 uur, op motor.
Aankomst Vlieland 19 uur.
Avondwandeling dorp.

Zondag 24 augustus

9 uur fiets huren bij de haven.

Traject 2

Fietstocht over Postweg naar Kroonpolder /paal 41, terug via Posthuis en duinfietspad langs camping Stortemelk.
16 uur afvaart naar Terschelling, zeilen noord om Richel via West Meep en Slenk.
Kleine avondwandeling over Seinpostduin.

Maandag 25 augustus

9 uur fietsen huren bij Haantjes.

Route via Groene Strand, Dodemanskisten, Paal 8, Badhuiskuil, Midland a/zee, Koegelwiek, Lies, Appelhof, Waddendijk. 17 uur terug aan boord.

Dinsdag 26 augustus

7 uur vertrek naar Ameland, zeilend over wantij, door Blauwe Balg langs zeehonden.

Traject 3

Afgemeerd aan oude veerdam onder Nes, 13 uur.
's Middags wandeling door Nes, bezoek Natuurcentrum, naar strand paal 13-12, door Nesserbos terug.

Woensdag 27 augustus

9.30 uur vertrek uit Ameland. Buiig. Op Borddiep gezeild. T.h.v. zeehonden zeil ingenomen, op motor over wantij.

Traject 4

Haven West, 15 uur.
Daarna vrij passagieren, bezoek Natuurmuseum.
's Avonds avondwandeling Kroonpolders.

Donderdag 28 augustus

9.30 uur vertrek uit West via Schuitegat.

Traject 5

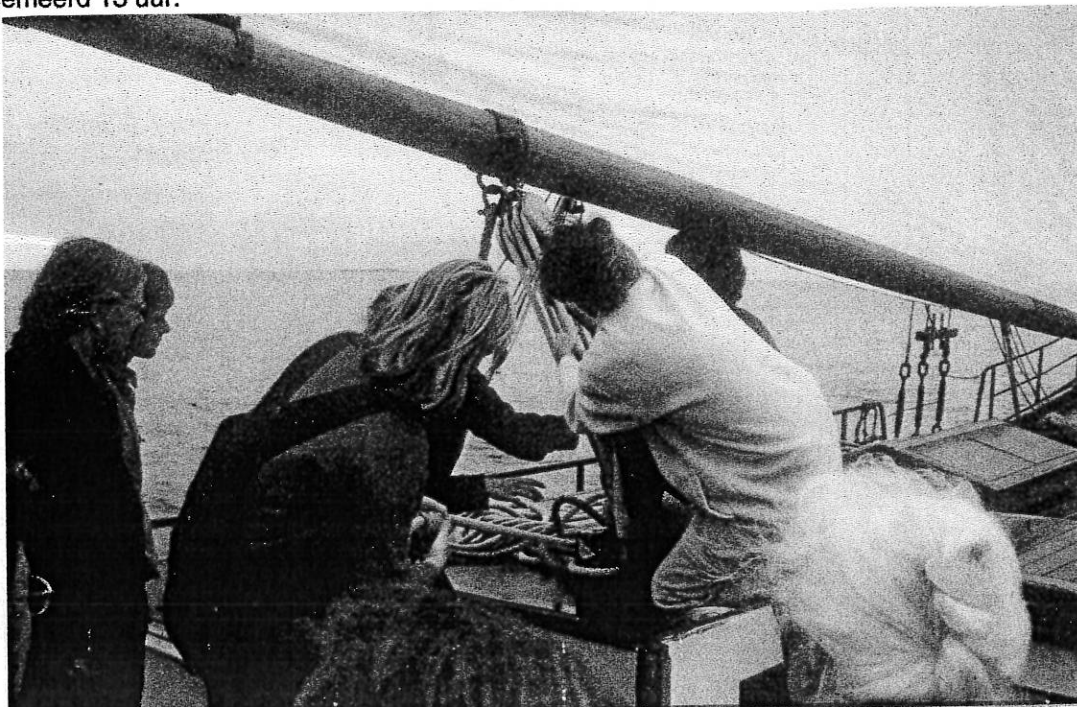
Door Inschot naar Kornwerderzand. Wind w-zw, 2 Bft.
's Middags afscheidsmaal aan boord.
Aankomst Makkum 18 uur. Wandeling rond Zuidwaard.
Afsluiting aan boord.

Vrijdag 29 augustus

Traject 6

10 uur vertrek Makkum met regen en n-wind.
Door Kornwerderzand via Boontjes naar Harlingen (visserijdagen). Drukte in haven.
Afgemeerd 13 uur.

*De grootschoot
wordt aangehaald*

Zaterdag 23 augustus 2003: Harlingen – Vlieland

(Gideon en Gerda Kruseman)

Een prachtige zomerdag, zonnig, niet te warm. De eerste deelnemers aan de reis die van ver komen, arriveren al om een uur of elf, de anderen druppelen tussen 12:00 en 13:00 uur binnen; vol verwachting en nieuwsgierig naar het schip dat een week lang ons thuis zal zijn en dat ons hopelijk veilig over de Waddenzee zal voeren. Ons schip, de Aagtje, is een uit 1901 daterende, tot excursieboot omgebouwde, tweemast-Tjalk. Twee aan twee stouwen we onze bagage in de toegewezen hutten en gaan op het bovendek kennismaken met elkaar en met de bemanning. De bemanning wordt gevormd door Diederik de schipper, zijn partner Suzanne en Bernd de scheepsmaat.

De 16 passagiers zijn: Jan en Ina Marbus, respectievelijk reisleader en logistiekeling, en verder Ad en Annemarie, Atie, Collinde, Gerda en Gideon, Hilda (met 77 jaar de oudste reisgezel), Ineke, Jannie, Josien, Lenie, Lutiene, Mieke en Petra. Nadat iedereen aan boord is gegaan en ook het proviand is opgeborgen, roepen Diederik en Jan ons samen in het dagverblijf voor een rondje formeel (naam en woonplaats) kennismaken en voor een uitgebreide instructie betreffende het gedrag aan boord, het spaarzaam gebruiken van water en energie, de behandeling van afval en het gebruik van de toiletten en de douche. Op het bovendek wordt de instructie voortgezet met het aanleren van het vastzetten van de touwen en de stootkussens, want dat is kennis die we nodig hebben als we zeilen en afmeren, vooral bij het hijsen en weer strijken van de zeilen, wanneer we de bemanning een handje kunnen helpen. Dan mogen we bewijzen deze kennis onder de knie te hebben en varen we om ca 15:00 uur de haven van Harlingen uit met bestemming Vlieland. Ook is ons verteld waar (vóór de mast) we van het ene schip op het andere mogen klimmen, als meerdere schepen naast elkaar afgemeerd liggen. Omdat we zowel de wind als de vloedstroom tegen hebben, varen we op de motor. Na een mooie tocht met aalscholvers, meeuwen en sterns als medezeegebruikers meren we tijdens het avondeten af in de haven van Vlieland.

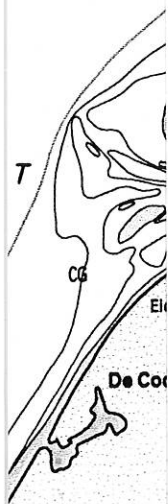
Na het eten, de afwas, de koffie en de "avondoverdenking" (inclusief het plan voor morgen) o.l.v. Jan, maken we nog een ommetje door het dorp, zien een paarse strandloper, overwinnen enige strubbelingen met een weinig behulpzame schipper over wiens boot we de Aagtje moeten bereiken, drinken nog een glas en gaan vol verse indrukken te kooi.

Zondag 24 augustus: Vlieland - Terschelling (Lenie)

In de haven van Vlieland bleven we als een van de weinigen en als grootste achter. De weekendschepen gingen al naar huis. Dit scheelde wel drie keer overstappen voor de mast om op ons eigen schip te komen.

De fietsexcursie over het eiland was erg leuk. We keken naar het droogvallend wad waar de vogels mannetje aan mannetje zaten te wachten tot ze met hun maaltijd konden beginnen. Een plaat met wulpen, rosse grutto's, een zilverplevier, eidereenden, aalscholvers, groenpootruiters en tureluurs.

T E X E

Oost

De W

Den Burg

rn Oudeschild
Hoorn

Later, toen het water nog verder gezakt was, zagen we nog twee lepelaars fourageren. Naast ons was een bosje met een sleedoorn en een appelboom waaronder uit een bijna opgedroogd plasje vogeltjes kwamen drinken. Een mooie rode mannetjes kneu met zijn al grote gezin. Een roodborsttapuit kwam op twintig meter afstand even zitten. In de wei voor het wad: jawel, een goudplevier en een kwikstaart met jong.

Je leest het wel: zeer de moeite waard.

Verder naar het Posthuis, waar we de planten hebben bekeken in een natte duinvallei. Ogentroost, krielparnassia, kartelblad, diverse orchideeën uitgebloeid en tot slot nog rode ogentroost, prachtige parnassia met addertong en een sabelsprinkhaan. Verder naar de zeereep voor de lunch op het duin met wat grote mantelmeeuwen.

En toen met het schip de haven uit en op zee de zeilen uit. Fantastisch!

Er waren vele helpende handen nodig en aanwezig. Het was heerlijk om zonder motor te varen en dan de plotselinge activiteit in verband met overstag. We zagen in de verte de rollers van de Noordzee op de Waddenzee: het gevaarlijke gebied waar menig schip is vergaan. Stortemelk. We zijn veilig in de haven van Terschelling gekomen.

Maandag 25 augustus: Terschelling *(Josien)*

De wolken trekken steeds verder weg, de blauwe lucht en het zonnetje beloven een mooie dag. We vertrekken per fiets vanuit West-Terschelling. Twee koolwitjes zijn onze eerste waarneming. Even buiten de bebouwde kom richting Waddenzee zien we diverse meeuwensoorten en de rosse steltlopers. Achter ons horen we de ekster in de luwte van de bebossing en de duinen. "Vroege vogels" onder ons hadden van tevoren in de begroeiing richting wad de parnassia gezien.

We bekijken aan de westkant een slootje dat vol lidsteng staat. Dit is een indicator van zoet water, net als de grote egelskop. Aan de de toppen van de pitrussen vallen de zilverwitte coconnetjes van de Sint Jansvlinder op. De coconnetjes zijn al verlaten de de volwassen vlinder is door het gaatje naar buiten gekropen. Even het coconnetje openpeuteren. Ja, daar is nog een restje huid van de rups.

Een paar stappen verder zien we een rolklaver. Wat is dat nou, een moerasrolklaver of gewone klaver? Dan maar determineren. Nee, het is toch de moerasrolklaver. We zien het aan de citroengele bloemen en de teruggeslagen kelktanden.

Het ziet geel van de tormentil en wat staat er een kanjer van een gaspeldoorn. Daar vliegen ook het bruinzandoogje en twee hooibeestjes.

Onderweg naar het noorden doen we ook de "Doodemanskisten" aan. Doodemanskisten is nu een stille, verlaten plas. Het doet meer denken aan een parkachtige plas. De route richting paal 8 gaat door de duinen en de dennenbossen. Onder de bomen staan grote vlakken eikvarens die op dit moment erg van de langdurige droogte te lijden hebben, want ze zien er met hun omgekrulde bladen verdroogd uit.

Hoog in de kruinen vliegen goudhaantjes en mezen die we in de kijker proberen te vangen.

Bij paal 8 beklommen we de duinen om al etend de jan-van-gents te zoeken. De telescoopkijker wordt opgesteld. Helaas, alleen maar meeuwen. Dan maar beneden heerlijk pootjebaden en enkele flinke kwallen bekijken. Verfrist stappen we op de fiets richting West aan Zee. Daar rijden graafmachines af en aan. De reden is dat een gebied aan de rand van West aan Zee heel geschikt is voor de ontwikkeling van karakteristieke duinplantenflora en -fauna.

Hiervoor wordt een deel van de bodem afgegraven.

Tussen West aan Zee en Midsland zien we het vrouwtje van de bruine kiekendief zeilen. Wat leuk zo midden in de zomer het zomersneeuw, een lichtgroen mosje, te zien. We mogen Terschelling niet verlaten zonder veenbes gezien te hebben. Die ontdekken we, vergezeld door gagel en kraaiheide. Vlakbij onze fietsen staan vleugeltjesbloem en het geelhartje. Die houden zich niet aan de normale bloeitijd van mei-juni. We besluiten richting zuiden naar het wad te fietsen. Een goed besluit, beloond door het zien van de oranje luzernevlinder, de roodborsttapuit en het paapje. Boven het pad langs het wad cirkelt het mannetje bruine kiekendief. We fietsen helaas op een ongunstig tijdstip onderlangs de dijk, want de zee heeft zich nog ver van de dijk teruggetrokken. De meeste vogels moeten nog komen. En toch, heel dicht bij het pad, zien we de goudplevier. Door de gunstige lichtval zijn de kleuren en het karakteristieke oogje heel duidelijk zichtbaar en natuurlijk ook het even rennen en dan weer stoppen om snel voedsel op te pikken. Ook al is het strand heel breed, het is toch genieten van die prachtige kleuren en wolken van vliegende vogels. Zijn het tureluurs? Boven ons zweeft het vrouwtje van de blauwe kiekendief. We zijn al bijna bij de thuishaven. We hebben heel wat gezien op deze warme, zonnige dag. De zeekool sluit het lijstje van waargenomen planten af.

Terschelling levert ons lange lijsten waarnemingen en ik bewonder de karakteristieke zandkleurige Brandaris en zijn strakke vorm.

HELP DE WADVOGELS STOP DE MECHANISCHE KOKKELVISSERIJ

De Waddenzee wordt leeggeroofd. De wadvogels en het ecosysteem zijn de dupe. Help de Waddenvereniging om de mechanische kokkelvisserij te stoppen.

Kokkels in de Waddenzee

Kokkels komen normaal gesproken in de hele Waddenzee voor. Een kokkel is een schelpdier dat enkele centimeters diep in het slib leeft. Als voedsel filtert de kokkel algen uit het water.

van LNV dit jaar waarschijnlijk weer een vergunning af aan de kokkelvisserij om drie miljoen kilo kokkels op te vissen. U kunt daartegen, samen met de Waddenvereniging, bezwaar maken en zo de natuur en de wadvogels helpen.

Dinsdag 26 augustus: Ameland (Lutiene)

Rond half een arriveert de Aagtje in Nes en legt aan in de bruine vloothaven.

We besluiten vanuit de haven dwars over Ameland te lopen. Links obione, rechts zeealsem, recht vooruit het bezoekerscentrum van Nes.

Op een bankje voor het bezoekerscentrum vraagt Gerda zich af hoe het in 's hemelsnaam mogelijk is dat ze een koekoek hoort roepen in deze tijd van het jaar. Het blijkt mechanisch te zijn en afkomstig van het bezoekerscentrum.

We verlaten het centrum en trekken verder richting strand, onderweg streepzaad, reigersbek en herfstleeuwentand.

Zouden we nog jan-van-genten zien? Op het strand speuren we de einder af; er vliegt een zee-eend voorbij.

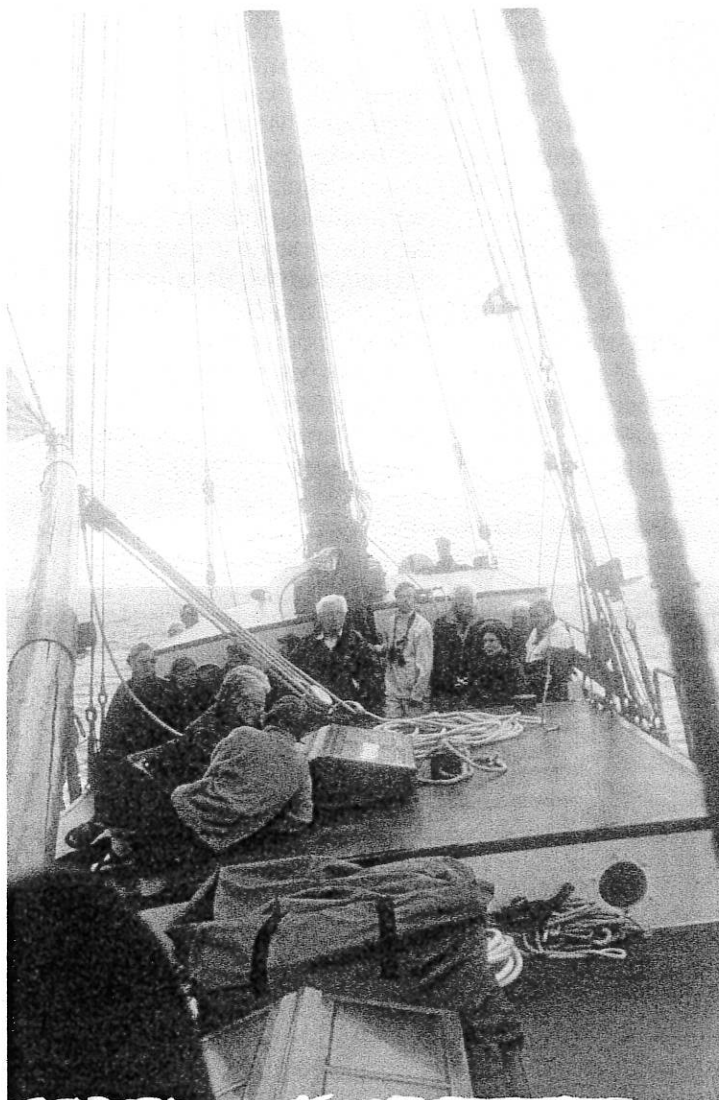
Langs de vloedlijn vinden we zaagjes, veterwier, tepelhorens, een zee-egelskelet, nonnetjes, stukken van een schelp die ze in Denemarken mossel noemen en een slak; een hoogovenslak.

Op de terugweg zien we een konijn, glad walstro, echt walstro, een buizerd, zilte schijnspurrie en"Jan! Jâhân!....er loopt hier iets!" "Waat!?!?! dat is....." met anderhalve stap is Jan bij de op de grond ronddarrende vlinder. Ina ziet wat er moet gebeuren. Jan is namelijk op zoek naar zijn loepotje, maar dat weten wij niet. Inmiddels duikt Ina al tussen de dennennaalden. Met één greep pakt ze een hand grondzooi met kolibrivlinder. Op hetzelfde moment zegt ze: "rechterzijvakje, Jan".

Het loepotje verschijnt en de vlinder gaat erin. Een ieder bewondert hierna op eigen wijze de vlinder. Deze situatieschets illustreert de samenwerking tussen onze gidsen; ze werken duidelijk ergens naar toe.

Op de terugweg door het bos horen we niets, behalve een zielige tiftjaf. Waarom eigenlijk? Ze hoeven zich niet meer uit te sloven; de partner is al gevonden, de jonge vogels zijn uitgevlogen, het territorium hoeft niet meer verdedigd te worden.

Twee van ons besluiten een andere route te verkennen. Dit leverde de volgende waarnemingen op:

Vijf paapjes, kleine vos, twee paardenbijters, een fazant, een haas, zeeaster, groene sabelsprinkhaan, groenlingen en een veldboeket.
Het veldboeket staat nu op tafel en past precies in een bierblikje: struisgras, helmgras, tormentil, kropaar, biestarwegras, reukloze kamille, duinstruisriet, zeegroene rus, ridderzuring en stekelvaren.

Bovenstaande hebben we beleefd na een zeereis met de Aagtje over het wantij naar Ameland. We vertrokken om zeven uur 's ochtends met een noordoosten wind, kracht 3 à 4, we liepen ongeveer 6 knopen, koers 66° oost-noordoost op fok en grootzeil over stuurboord en een kat in het zeil.

ps: vanaf de ligplaats van de Aagtje konden we steenlopers en bontbekplevieren zien, maar ook enkele dwergsterns.

Woensdag 27 augustus: Terschelling (Ineke)

We zijn niet naar het oosten (Schiermonnikoog) gevaren, de wind was er niet gunstig voor.

Om het wantij onder Terschelling bij hoogwater te kunnen passeren vertrekken we om half tien uit Nes. Eerst op de motor naar de Ballumer Bocht. Daar de zeilen gehesen en verder zonder motor richting Terschelling.

De wind is gunstig en het gebeurt zelden dat Ameland-Terschelling bezeild kan worden. Tussen Ameland en Terschelling veel zeehonden en vogels op de zandplaat.

Vooraf de zeehonden die zwemmen zijn nieuwsgierig en steken hun kopjes boven water om te kijken. Ik kreeg niet de indruk dat ze zich veel van de toeristen aantrekken. De boten stoppen niet en zijn dus niet gevaarlijk. Ook de "Aagtje" moet verder om het wantij onder Terschelling op tijd over te zeilen. Dat is dus met hoogwater. Dat ging uitstekend.

De rest van de tocht verloopt voorspoedig.

Voor de haven de zeilen gestreken en op de motor de haven van West-Terschelling binnengelopen. Nog even het dorp in naar het Natuurmuseum. Er was een tentoonstelling over het duinkonijn. Het Natuurmuseum geeft ook een goed beeld van de wadden en natuurlijk Terschelling.

Na het eten is de groep naar het Groene Strand gegaan en heeft daar nogal wat beleefd. Ik wilde niet meegaan, want ik wilde mijn knie niet forceren.

Ze waren om elf uur 's avonds terug. Toen de verhalen van de "barre" wandeling onder het genot van een glas wijn verteld waren, ging iedereen naar bed.

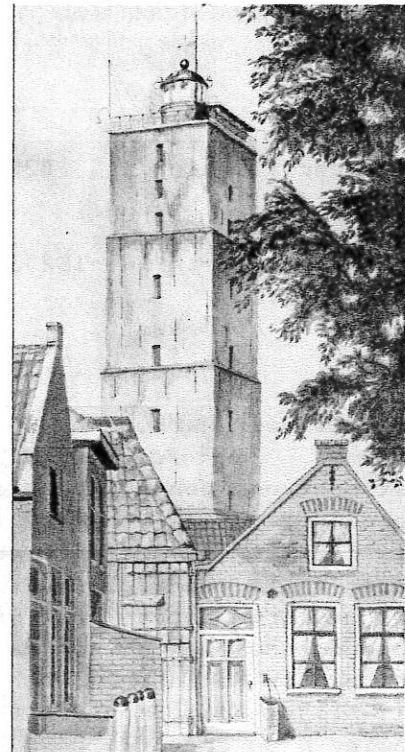
Avondwandeling (Atie)

Na een heerlijk diner gingen wij nog een avondwandeling maken naar het Groene Strand. We genoten van de prachtige wolkenluchten met vele kleurschakeringen en de grootse ruimte en mooie horizon.

Aan de vloedlijn stonden ontzettend veel rosse grutto's en scholeksters. Niet te bevatten, zoveel vogels aan het strand. We namen het pad door de groene duinen. We zagen veel parnassia staan, soms in prachtige bosjes.

De zon ging onder en wolken met gouden randjes en paars-roze wolken brachten een geweldige sfeer om met volle teugen van te genieten.

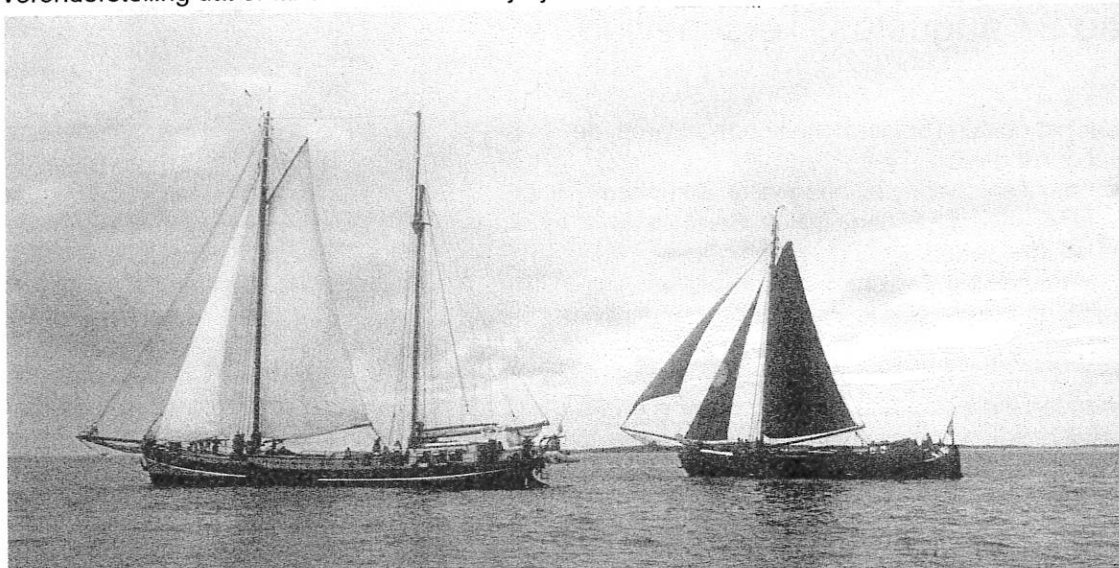
Het was de bedoeling dat we de terugweg over het strand zouden lopen. Het donkerde alras en daar liepen we dan op smalle paadjes, roepende: "let op, wortels, kuiltje, heuveltje!... Het werd een spannende wandeling door de begroeiing van struiken. We kwamen maar niet bepaald in de goede richting van het strand. Het werd een keuze om dezelfde weg terug te lopen. De wolken hadden plaats gemaakt voor een sterrenhemel wat een openbaring was, omdat het echt donker was. De sterren en het melkwegstelsel waren goed te zien. Ad en Jan, de sterrengidsen, vertelden ons wat er stond het firmament. Ook Mars werd gezocht en iedereen sprong een gat in de lucht toen die ook gevonden werd. We gingen tegen het duin aanliggen en hebben

genoten van de sterrenlucht en de uitleg. De Brandaris was onze gids en we kwamen weer veilig op de weg, liepen naar de boot en zochten onze prima kooien op.

Donderdag 28 augustus: Terschelling (Ad)

Een "uitslaap"ochtend; de schipper wil om tien uur uitvaren. De één slaapt daadwerkelijk uit, anderen doen boodschappen of gaan nog even Terschelling op. Even paniek als blijkt dat het schip naast ons om half tien al wil vertrekken en Mieke is nog niet aan boord. Gelukkig is ze snel gevonden en gaan de trossen los. Het is mooi weer met hele mooie luchten boven het wad. Begeleid door de roep van grote sterns en hun jongen zeilen we over het wad. Snel gaat het niet, want er is weinig wind. Met kluiver en bezaan erbij halen we anderhalve knoop. De zeilschepen naast ons hebben uiteraard even weinig gang, dus er is enige communicatie mogelijk. De schippers en hun maten zijn natuurlijk allemaal bekenden en ook de honden worden bij naam genoemd. Casper spitst z'n oren en is duidelijk in de veronderstelling dat er land in zicht is als hij zijn naam vanaf het andere schip hoort.

Een schip dat langszij komt heeft een groep pubers aan boord die elkaar met waterpistolen te lijf gaat. Dit gedrag wordt snel opgepikt door Diederik en Bernt, zodat ook zij in een 'vuur'gevecht verwickeld raken. Zoals vaak bij oorlogen worden ook nu onschuldigen slachtoffer. Het was echter warm genoeg om buiten op te drogen.

Er drevan verschillende soorten zeewier. Een plukje hebben we met de pikhaak op kunnen vissen en determineren. Dat werd op verschillende manieren gedaan. De een met de determineersleutel, de ander met afbeeldingen. Het resultaat was hetzelfde: *Himantalia elongata* (riemwier) en *Ascophyllum nodosum* (knotswier). Het wier was zeer glibberig en leek als een waterslang weer terug van dek naar zee te willen glibberen. Na een poosje op het dek werd het wier al snel ruwer.

Op een gegeven moment was de weinige wind die er was geheel tegen, dus op de motor verder.

Heerlijke rijsttafel gegeten tussen de middag.

De zwarte stern liet zich zien vlakbij de sluisen van Kornwerderzand. Wachtende voor de sluisen landde een witte kwikstaart op het voordek. In de sluisen huiszwaluwen en op het IJsselmeer bij de Noordwaarden tafeleenden, vele knobbelzwanen en futen, meerkoeten, wilde eenden, oeverloper en steenhommel.

Na aankomst in Makkum van boord gegaan voor een wandeling. Op de sluisdeur een mannetjesvaren, els en munt.

In de Zuidwaard op de dijk zilverschoon, heelblaadje, spurrie, aardbeiklaver, mattenbies, goudknopje, roze ereprijs, blaartrekkende boterbloem, honingklaver.

Aan de overkant zaten reuzensterns en lepelaars.

Verder nog buizerd of wespendif, vrouwtje wintertaling, boerenzwaluw, kemphaan, waterral, rosse grutto, kievit, bontbekplevier, aalscholver, zwarte stern, tafeleenden, nijlgans, grote mantelmeeuw, wilde eend, grote zilverreiger, kolgans, brandgans, ijsvogel, gele kwikstaart, dwergstern (jong), oeverzwaluw, winterkoning, tijftjaf (?).

Koninginnekruid, bastaardklaver en moeras vergeet-mij-niet.

Na de wandeling weer aan boord gegaan voor een gezellig samenzijn, waarbij we Jan en Ina onder lovende woorden een gevulde envelop gaven.

Ook ieder die extra inspanning geleverd had werd nog even genoemd.

Onder het genot van een glaasje jenever (oorlam) van de schipper werd ook de bemanning in het zonnetje gezet.

Vrijdag 29 augustus:

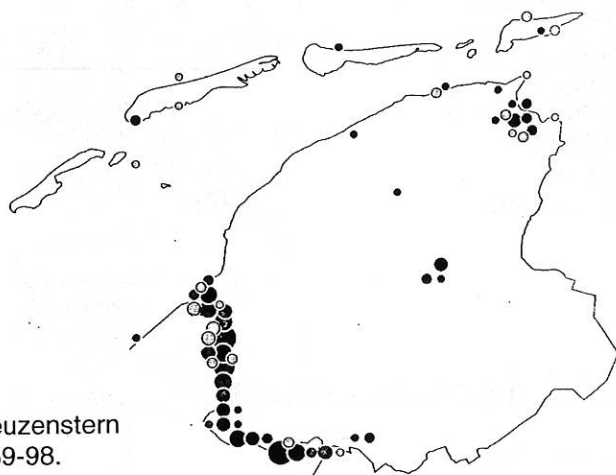
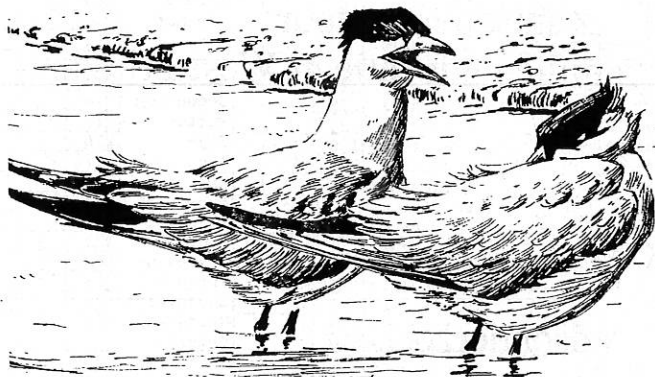
van Makkum naar Harlingen (Jan)

*avondstemming Bruine Vloot-
steiger Makkum*

Zo mooi als de vorige avond eindigde met een prachtig zonnetje over de vogels van de Zuidwaard, zo grijs was de aanblik van de hemel zodra we ons hoofd 's morgens boven dek staken. Droog bleef het ook niet. Gestaaq vielen er druppelen en het werd die ochtend niet meer droog.

Om 10 uur was het: "Trossen los" en koers Kornwerderzand. De wind leek aanvankelijk zwakjes maar zat in de verkeerde hoek. Dat betekende dus: "Motor aan!". Na de schutting over de Waddenzee via de Boontjes naar Harlingen. Omdat de Visserijdagen gevierd werden waren meer schepen naar de haven gekoerst. Er waren veel vreemde gasten en de bruine vloot was royaal vertegenwoordigd. Gelukkig was er nog een gaatje direct voor de wal en ondanks alle nattigheid lagen we om precies 13.00 uur afgemeerd.

Verspreiding van Reuzenster
in Friesland van 1989-98.

Streeplijst vogels

Plaats: WADDEN.....

Datum: . 23 - 29. aug. 2003..

Waargenomen planten op Terschelling

breedbladige wespenorchis	ganzerik
kleine denneorchis	gaspeldoorn
duinreigersbek	kattestaart
gagel	zandzegge
veenbes	tweerijige zegge
gewone vleugeltjesbloem	zeebies
geelhartje	eenarig wollegras
zeekraal	veenpluis
kweldergras	kraaiheide
zeekool	struikheide
(brede) stekelvaren	dopheide
	zandblauwtje
ijslands mos	watermunt
zomersneeuw	egelboterbloem
	reukgras
parnassia	grote ratelaar
eikvaren	
zeeaster	
echt walstro	
lidstend	
smalbladig wilgenroosje	
harig wilgenroosje	
wolfspoot	
grote egelskop	
waternavel	
pitrus	
greppelrus	
moerasrolklaver	
rolklaver	
tomentil	
wateraardbei	

Waargenomen vlinders

- Groot koolwitje
 Klein koolwitje
 Klein geaderd witje
 Kleine vuurvinder
 Bruin zandoogje
 Bont zandoogje
 Hooibeestje
 Icarusblauwtje
 Argusvlinder
 Atalanta
 Kleine vos
 Landkaartje
 Oranje luzernevlinder (Koegelwieck)
 Kolibrievlinder (Nesserbos)
 cocons van de Sint-Jansvlinder

		J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D						
Roodkeeldui	001													Bokje	087			KleineKare	173
Parelduiker	002													Watersnip	088	✓		GroteKarek	174
Dodaars	003	✓												Houtsnip	089	✓		Spotvogel	175
Fuut	004	✓												Grutto	090	✓		Braamsluip	176
Roodhalsfuut	005													Rossegrutt	091	✓		Grasmus	177
Kuifduiker	006													Regenulp	092	✓		Tuinfluite	178
Geoordefuut	007													Wulp	093	✓		Zwartkop	179
Aalscholver	008	✓												ZwarteRuit	094	✓		Fluiter	180
Roerdomp	009													Tureluur	095	✓		Tjiftjaf	181
Woudaapje	010													Groenootr	096	✓		Fitis	182
Kwak	011													Witgatte	097	✓		Goudhaantj	183
BlaauweReige	012	✓												Bosruiter	098	✓		Vuurgoudha	184
Purperreige	013													Oeverloper	099	✓		GrauweVlie	185
Ooievaar	014													Steenoper	100	✓		BonteVlieg	186
Lepelaar	015	✓												GrauwFran	101	✓		Baardmanne	187
Knobbelzwaan	016	✓												KleinJage	102	✓		Startmees	188
KleineZwaan	017													Dwerggeeuw	103	✓		Glanskop	189
WildeZwaan	018													Kokmeuw	104	✓		Matkop	190
Rietgans	019													Stormmeuw	105	✓		Kuifmees	191
KleineRietg	020													KlManelme	106	✓		ZwarteMees	192
Kolgans	021													Zilvermeuw	107	✓		Pimpelmees	193
GrauweGans	022	✓												GrManelme	108	✓		Koolmees	194
Brandgans	023	✓												GroteRtern	109	✓		Boomklever	195
Rotgans	024													Visdief	110	✓		Boomkruipe	196
Bergeend	025													Noordste	111	✓		Wielewaal	197
Smient	026													Dwergtern	112	✓		GrauweKlau	198
Kraakeend	027	✓												ZwarteSter	113	✓		Klapekster	199
Wintertalin	028													Holencuif	114	✓		VlaamseGaa	200
WildeEend	029	✓												Houtduif	115	✓		Ekster	201
Pijlstaart	030													TurkseTort	116	✓		Notenkrake	202
Zomertaling	031													Tortelduif	117	✓		Kauw	203
Slobeend	032													Koekoek	118	✓		Roek	204
Krooneend	033													Kerkuil	119	✓		ZwarteKraa	205
Tafeleend	034													Steuil	120	✓		BonteKraai	206
Kuifeend	035													Bosuif	121	✓		Raaf	207
Toppereend	036													Ransuif	122	✓		Spreeuw	208
Eidereend	037													Velduif	123	✓		Huisms	209
IJseend	038													Nachtzwalu	124	✓		Ringms	210
ZwarteZeeëe	039	✓												Gierzwaluw	125	✓		Vink	211
GroteZeeëen	040													IJsvogel	126	✓		Keep	212
Brilduiker	041													Hop	127	✓		EurKanarie	213
Nonnetje	042													Draaihal	128	✓		Groenling	214
MiddelsteZa	043													GroeneSpe	129	✓		Putter	215
GroteZaagbe	044													ZwarteSpe	130	✓		Sijs	216
Wespendief	045													GroteBspe	131	✓		Kneu	217
ZwarteWouw	046													KleineBspe	132	✓		Frater	218
RodeWouw	047													Kuiflezuwe	133	✓		Barmsijs	219
BruineKieke	048													Boomlesuwe	134	✓		Kruisbek	220
BlaauweKieke	049	✓												Veldlesuwe	135	✓		Goudvink	221
GrauweKieke	050													Strandleeu	136	✓		Appelvink	222
Havik	051													Oeverzwalu	137	✓		IJsgors	223
Sperwer	052	✓												Boerenwal	138	✓		Sneeuwgors	224
Buizerd	053													Huiszwaluw	139	✓		Geelgors	225
Ruigpootbui	054													Duinpijper	140	✓		Ortolaan	226
Visarend	055													Boompijper	141	✓		Rietgors	227
Torenvalk	056	✓												Graspijper	142	✓		GrauweGors	228
Smelleken	057													Waterp.epe	143	✓			
Boomvalk	058	✓												Oeverp.epe	144	✓			
Slechtvalk	059													GeleKw.kst	145	✓			
Korhoen	060													EngGel.Kwi	146	✓			
Patrijs	061													GroGel.Kwi	147	✓			
Kwartel	062													WitteKwiks	148	✓			
Fazant	063													Rouwk.kst	149	✓			
Waterrat	064	✓												Pestvogel	150	✓			
Porseleinho	065													Waterspree	151	✓			
Kwartelkoni	066													Winterkoni	152	✓			
Waterhoen	067	✓												Heggenus	153	✓			
Meerkoet	068													Roodborst	154	✓			
Kraanvogel	069													Nachtegal	155	✓			
Scholekster	070	✓												Blaauborst	156	✓			
Kluut	071													Zwarteood	157	✓			
KleinePlevi	072													GekRoodst	158	✓			
Bontbekplev	073	✓												Paapje	159	✓			
Strandplevi	074													Roodb.tapu	160	✓			
Morinelplev	075													Tapuit	161	✓			
Goudplevier	076	✓												Reflijster	162	✓			
Zilverplevi	077	✓												Merel	163	✓			
Klievit	078	✓												Kramsvogel	164	✓			
Kanoetstran	079	✓												Zanglijste	165	✓			
Drieteenstr	080	✓												Koperwiek	166	✓			
KleineStran	081													GroetLijst	167	✓			
TemmincksSt	082													CettisZang	168	✓			
Krombekstra	083													Sprinkh.ri	169	✓			
PaarseStran	084	✓												Snor	170	✓			
BonteStrand	085	✓												Rietzanger	171	✓			
Kemphaan	086	✓												Bosrietzan	172	✓			

*Grote Zilve
reger
Kleine Zil
ver rege
Rietgans
Canadese
gans
Keuzestem*

